

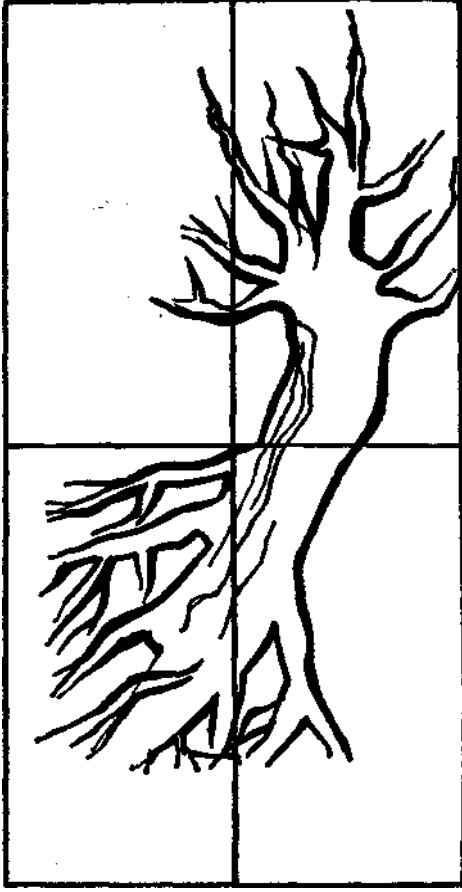
AĞAÇ TESTİ

Ağaç testi de, İnsan Resmi Çiz testinde olduğu gibi, deneğin yapılandığı bir resmi, psikanalitik semboller aracılığıyla yorumlamayı amaçlıyan projektif bir tekniktir. Emile Junker tarafından ilk kez ileri sürülmüş ve İsviçre'de Lucerne Deneysel Psikoloji Enstitüsü'nde, K. Koch tarafından geliştirilerek standart temellere oturtulmuştur.

Testin malzemesi, normal büyüklükte bir kâğıt ve bir kurşun kaleminden ibarettir. Test uygulanacak çocuğa: «Bir ağaç resmi çiz, ama bu bir çam ağacı olmasın!» denir. Çam ağacı, birbiriyle simetrik düşen kenarlarla temsil edildiğinden, psikanalitik yoruma olanak tanımaz. Resim yapıp bitirildikten sonra, resimdeki ağacın gövdesine, dallarına, yapraklarına, meyvelerine, resmin sayfadaki yerine bakılarak belirli kurallar çerçevesi içinde değerlendirme yapılır. Bu kurallar ve ölçüler, daha önce yapılan araştırmalara dayanılarak standartlaştırılmış yüzlerce özelliği kapsamına alır. Doğal olarak bunların ayrıntılarına girmeye olanak yok. Ancak temel görüş ve esas prensiplerle birlikte verilecek örneklerin yeterince açıklayıcı olacağına, okuyucunun yararlanmasına olanak sağlayacağına inanıyoruz.

Deneğin yapmış olduğu ağaç resminde:

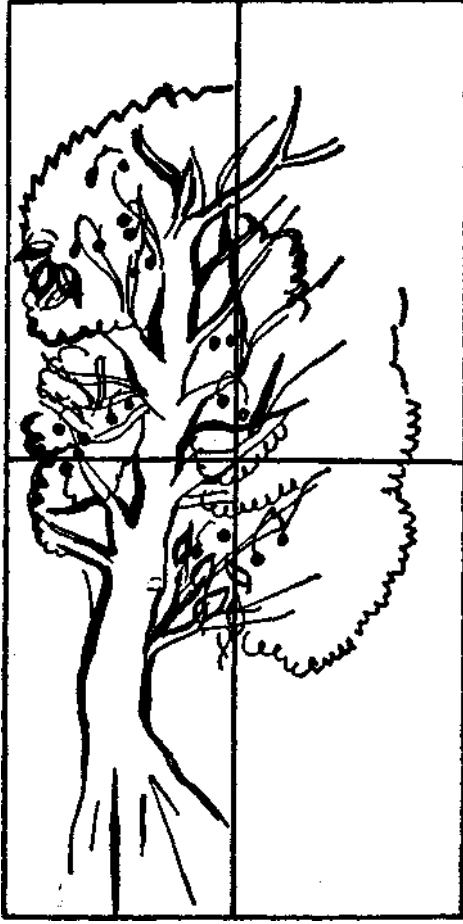
- Yukarıya doğru yükselen her şey düşünsel etkinliklere kanıt sayılır.
- Aşağıya doğru inen her şey, bilinçaltı eğilimlere yönelişin, içgüdülerin ve duyguların egemenliğinin birer işaretidir.
- Kâğıdın ortasından geçen dikey çizginin solunda kalan her şey, geçmişle olan bağıntıyı, anılara ve çocukluk yıllarına verilen önemi, içedönüklüğü, kişiliğin olumsuz yönlerini belirtir.
- Kâğıdın ortasından geçen dikey çizginin sağında kalan her şey, kişinin olumlu yönlerini, yeteneklerini, başarılarını, düşüncelerini, geleceğe yönelişini, umut ve isteklerini gösterir.
- Ağacın gövde başlangıcının, ana gövdeye oranla geniş tutulması, kavrama ve öğrenmede yavaşlığa,
- Ağaç gövdesini oluşturan çizgilerin, birbirlerine tam bir paralellikle yükselmesi itaatli ve uyumlu oluşturma, eğitsel zorluklar göstermeyişi,
- Ağaç gövdesinin kesik kesik çizgi parçacıklarından oluşması, duygusal inceliğe, aşırı duyarlılığa, duygusal kırılganlığa, bozuma uğratılmış olmaya,
- Başlangıçtan uçlara doğru kalınlaşan dallar duygusal kabalığa, incelikten yoksun davranışa kanıt sayılmaktadır.

Yukarıda görülen ağaç resmi, elli yaşlarında bir erkek deneğe aittir. Ağacın toprağın altında kalması gereken, görünmeyen bölümleri, yani kökleri tümüyle belirlenmiştir. Görüldüğü gibi bu kökler son derece güçlüdür ve kuvvetle derinliklere doğru uzanmışlardır. Öyle ki kâğıdın derinliği tümüyle kullanılmış bulunmaktadır. Bu, duygu ve düşüncelerinde içgüdülerinin etkisi görülen, ancak bunların davranışlara yansıması sağlıklı ve tutarlı olan bir kişi karşısında bulunduğumuzu ortaya koyar.

Ağacın gövdesi son derece güçlü ve bütünlüğünü korur biçimde yapılandırılmış. Daha ilk bakışta dayanıklı ve sağlam olduğu izlenimi bırakıyor. Bu gövdenin, merkezden geçen dikey çizginin solunda yer alması, onun geçmişe bağlılığını, içedönüklüğünü gösteren bir kanıt olarak önümüzde duruyor. Karakter yapısında çelişkilerden, zayıflıklardan söz edilemez. Bununla birlikte duygusal bazı sorunları olduğu-da kuşkusuz.

Dallara baktığımızda, bunların yükselirken sağa doğru eğim kazandığını fark ediyoruz. Anlıyoruz ki bu adam kendine bazı amaçlar arıyor. İleriye yönelik bazı etkinliklerde bulunmak istiyor. Bununla birlikte, ağaçta yaprak, meyve gibi öğelerin bulunmaması, deneğin bu istek ve amaçlarında pek de umutlu olmadığı inancını yaratıyor. Çünkü ağaç, genel görünümüyle bir «Kış ağacı» olarak yapılandırılmıştır. Bu yorumumuzu, resim sahibinin yapma aşamasında olduğu gelişimin, nesnel düzeyden çok düşünsel düzeyde olduğu yönünde geliştirmemizi nedenliyor. Yani denek iç dünyasında, nesneye yönelik etkilerden: kurtulup düşünsel etkinliklerde bulunmayı amaçlıyor. Alttaki örnekte ise, genç bir kadının yapılandığı ağacı izliyoruz. Bu ağaç, aşağı yukarı bütünü ile

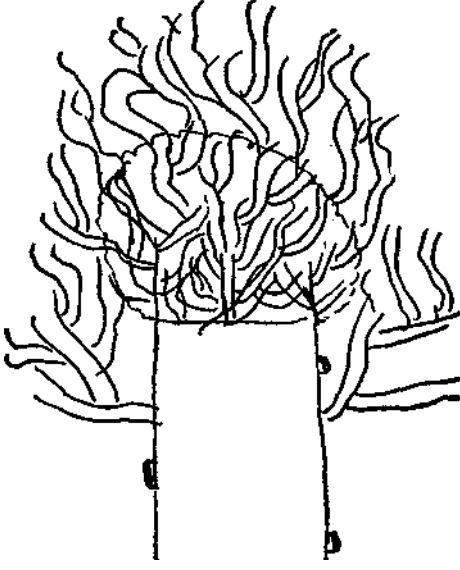

kâğıdın ortasından geçen dikey çizginin solunda yer almaktadır. Sağ tarafta kalan yalnızca dal ve yaprakların bir bölümüdür. Bu da gösteriyor ki, genç kadın içedönük bir kişiliğe sahiptir. Anılarına, geçmişine çok bağlıdır. Ağacın kökleri gösterilmemiştir. Ağaç gövdesinin altında yer alan bir iki ince çizgi yalnızca toprakla olan bağlantıyı sağlayabilmektedir. Bu özellik deneğin içgüdülerine, duygularına fazla önem vermediğine; duygularının, içgüdülerinin etkisine kapılmaktan korktuğuna kanıt sayılabilir. Buna karşın, ağacın üst bölümüne, dallara, yapraklara ve meyvelere ağırlık verilmiştir. Gövdenin ve köklerin ihmal edilmişliği karşısında üst bölüm geniş, yüksek ve ayrıntılı çizilmiştir. Bu bir «yaz ağacıdır.» Yaprakları gür, meyveleri bol, verimli... Anlaşıyor ki genç kadın, duygularına göstermediği önemi, düşüncelerine, fikir yaşamına vermektedir. Meyvelerin bolluğu, yararlı olma istemini, gelecekte başarılı olma, isteklerini gerçekleştirme eğilimini yansıtmaktadır. Ağacın, gövdenin ortalarından sağa doğru bükülüğü bu yargımıza güç katmaktadır.

Ağaç testi, daha çok çocuklara uygulandığında başarılı, iç dünyayı yansıtıcı olan bir testtir. Yapılan resmin, klişeleşmiş, basmakalıp olmayan, düşünülmeden yapılmış bir ağaç olması, yansıtıcı olma değerini kazandırmaktadır.

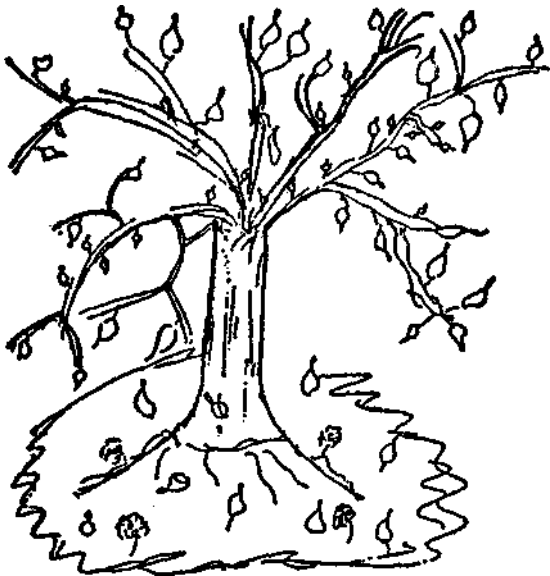
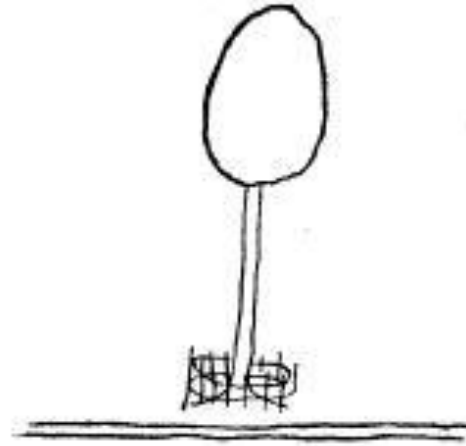
Buna karşın, bir yere bakılarak yapılan gerçekçi ağaç

resimleri, belirli bir örneği kopya ederek yapılandırılan ağaç resimleri, resmi yapanın kişiliğini yansıtıcı olamazlar. İstenilen, ağaç resminin her hangi bir objeyi örnek almadan, içten gelen eğilimle yapılmasıdır.

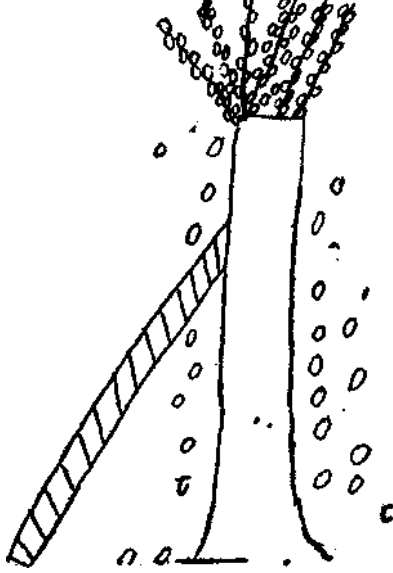
Yanda izlediğiniz ağaç resmi, on iki yaşında bir erkek çocuğuna aittir. Daha ilk bakışta bu ağacın son derece kötü yapılandırıldığı, o yaştaki bir çocuğun kazanmış olması gereken gözlem ve çizim yetisine sahip olmaktan uzak bulunduğu anlaşılmaktadır. Yukarıya doğru yükselen tüm ögelerin, resim sahibinin zihinsel yaşamından yansımalar olduğunu belirtmiştik. Buradaki düzensizlik, derin karmaşa, dalların inceliği ve narinliği, zihinsel alanda ve okul hayatına uyumda güçlüklerin bulunduğunu açıklıkla gösteriyor.

Burada yine, on iki yaşında bulunan bir başka çocuğun resmini görüyoruz. Bu, güçlerini iyi yönlendiren, başarılı ve zeki bir çocuğu simgeliyor. Bununla birlikte, çizimde izlenen ilkel görünüm, onun işin kolayına kaçma eğilimi taşıdığını kanıtıyor. Ağacın çevresini kuşatan koruma çiti, çocuğun aşırı bir esirgeme ile büyütüldüğünü, âdetâ üzerine titrendiğini belirtiyor.

Bu kez, on beş yaşlarında oldukça ağır biçimde hastalanmış bir genç kıza ait bulunan ağaç resmini izliyoruz. Ağaç, çevresinden, ada biçimindeki bir alanla âdetâ koparılmış, ayrılmıştır. Bu, genç kızın hastalığı dolayısıyla

daralan sosyal ilişkilerini sembolize etmektedir. Gövdenin toprağa girişi geniş, ancak köklerden yoksundur. Gövde kesikli çizgilerden oluşturulmuş ve üzerinden geçilerek kuvvetlendirilmiştir. Bu onun duygusal açıdan kırık ve üzgün olduğunu belirtmektedir. Aşağıya doğru sarkan dalları, yitirilen yapraklarıyla yaşama direncini ve gücünü kaybetmeye başlayan bir kişiyi izliyoruz. Ancak ortada ve sağ yarıda görülen yukarıya doğru dikilen dallar, daha her şeyin bitmediğini, ileriye dönük canlı umutların bulunduğunu belirtmektedir.

Yanda izlenen ağaç resmi, ilk bakışta bir geri zekâlının yapmış olduğu resmi anımsatmaktadır. Resim yaprağın en alt kenarına yerleştirilmiştir. Bu özellik Koch'a göre, çocuklarda sekiz yaşına değin normal olarak kabul edilen bir çizim biçimidir. Daha büyüklerde ise, gerçek veya mecazi bir çocuksu dünya görüşü, geri zekâlılık, dar görüşlülük, gelişmemiş düşünce düzeyi, yaşama isteğinin yitikliği, olgunlaşmamışlık ve çocuksu davranış anlamlarını belirtir. Ağacın üst bölümüne baktığımızda, gövdenin üzerine sopa gibi dalların dikildiğini görüyoruz. Bu özellik de, altı ile yedi yaş sınırları içindeki çocuklarda normal karşılanan bir durumdur. Ancak daha yetişkinlerde geri zekâlılığı gösterir. Deneğin resminde, gövde, dalların yer aldığı bölümden bir çizgi ile ayrılmıştır. Dalları ise bu gövdenin üzerine dikilmiştir. Bu da onda nevrotik belirtilerin, ama en çok, isteklerle onları gerçekleştirebilme düzeyi arasındaki uyumsuzluğun, düşünce ve duygular

arasındaki kopukluğun varlığını kanıtlıyor.

Deneğin çizdiği ağaç resmi, sayfanın sol yarısında yer almaktadır. Bu onun ailesine ve annesine güçlü bağlarla bağlı oluşunun belirtisidir. Gövdenin ortaya yakın yerden sağa doğru hafifçe eğilmiş olması, onun gerçekle, yeni olgularla ve gelecekle bağıntılar kurma istem ve eğiliminde olduğunu yansıtmaktadır.

Ağacın gövdesinin başlangıcı biraz geniş yapılmıştır. Bu kavrama ve anlamada yavaşlığı, öğrenme konusunda bazı güçlüklerin bulunduğunu vurgular. Zekâları fazla gelişmemiş çocuklarda da bu durum kendini gösterir. Ancak yedi yaşına kadarki çocuklarda görülmesi olağandır.

Ağacın gövde çizgileri küçük küçük çizgi parçalarından oluşturulmuş, tek ve bütün değil. Bu, deneğin aşırı duyarlı, çabuk alınan ve gücenen bir kişi olduğunu belirtir.

Ağacın gövdesini oluşturan çizgilerin bir diğerine paralel yükselmesi, yaramazlık, haylazlık, söz dinlememe gibi eğitsel güçlüklerin denekte görülmediğini, aksine, uslu ve itaatli olduğunu gösterir. Bu çizgilerde görülen kopukluklar onun bir kayba uğradığını, istemediği halde kendi için değerli olan bazı şeylerini yitirdiğini, bu yitirişin acı duymasına neden olduğunu açığa çıkartmaktadır. Ancak çocuk bu çektiği acılara göğüs germeğe ve katlanmaya çalışmaktadır. Bunu çizgilerin özelliği anlatmaktadır.

Gövdeyi oluşturan çizgiler ince, dallarda ise, kâğıda aşırı bir bastırma ile kalın olarak çizilmişlerdir.

Dallardan, kiminin ucu sivri bir biçimle bitmektedir. Bu da çocuğun, gerek ailesine ve gerekse aile dışındaki çevresine karşı çıkmaya, yerme eğilimi içine girebileceğini belirtmektedir. Dalların bu sivrililiğinin olumlu karşılanması gerekir. Çünkü çocuk kendini ezen (Ağacın üst bölümünün basıklığı) olayı yenmeye, kendini savunmaya, eski yaşamına ulaşmaya çaba harcamaktadır.